CIRCULAIR
AMBACHTSCENTRUM

Startersgids
Circulair Ambachtscentrum

IN 10 STAPPEN NAAR
EEN CIRCULAIR
AMBACHTSCENTRUM
IN JOUW GEMEENTE

Start >

Voorwoord

Mijn kleding koop ik lang niet altijd nieuw. Regelmatig loop ik winkels binnen waar gedragen of kapotte kleding weer een nieuw leven heeft gekregen. Dat is niet alleen heel erg leuk en voordelig. Maar het is ook goed voor ons klimaat en milieu. Zeker nu ik duidelijker weet hoe vervuilend de textielindustrie is, doe ik dit nog bewuster.

Wat voor kleding geldt, geldt ook voor meubels, elektronica, speelgoed en alle andere spullen. Alles wat we een tweede of derde leven kunnen geven, hoeven we niet te verbranden of te storten. Hoe meer we dit doen, hoe beter dit is voor het klimaat. Elke kg hergebruik komt neer op 1,1 kg minder CO-uitstoot.

Daarom ben ik groot voorstander van circulaire ambachtscentra. Ik zie ze als een onlosmakelijk onderdeel van de circulaire economie. Onze inzet is dat we in 2050 volledig circulair zijn. Dat betekent bijvoorbeeld dat we producten zo ontwerpen dat ze langer meegaan, dat ze makkelijker te repareren zijn of dat bijvoorbeeld onderdelen weer opnieuw gebruikt kunnen worden. Circulaire ambachtscentra helpen hier enorm bij. Hier worden spullen gerepareerd zodat ze veel langer meegaan. Ook worden bijvoorbeeld meubels die nog goed zijn doorverkocht. We voorkomen zo dat de afvalberg groter wordt en we gaan veel efficiënter om met onze grondstoffen.

We willen het voor iedereen makkelijk maken om spullen in te leveren. Daarom willen we toe naar een landelijk dekkend netwerk van circulaire ambachtscentra in 2030. Ik ben blij dat we met een subsidie een duwtje in de rug kunnen geven. Goed om te zien dat het aantal centra groeit; op dit moment zijn 80 gemeenten betrokken bij de bijna 60 centra die gebruik hebben gemaakt van de subsidie.

Dankzij al die actieve gemeentes is er inmiddels heel veel kennis en ervaring over de oprichting van circulaire ambachtscentra: hoe moet je beginnen? Wat zijn je partners? Hoe onderzoek je de haalbaarheid?

Deze Startersgids geeft antwoord op al die vragen. Gemeentes die plannen hebben om een ambachtscentrum op te richten kunnen een vliegende start maken. Ook de kringloopbedrijven, reparateurs en onderwijsinstellingen hebben veel aan deze gids.

Ik ben heel blij dat deze gids er ligt. En ik roep alle gemeentes op die nog geen circulair ambachtscentrum hebben: laat je inspireren en ga ermee aan de slag!

Vivianne Heijnen
Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat

Het Programma Circulair Ambachtscentrum wordt uitgevoerd door:

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

VNG Vereniging van Nederlandse Gemeenten

NVRD Samen voor schone en afvalvrije gemeenten

REPAIR CAFE

Branchevereniging bKN Kringloopbedrijven Nederland

Inhoud

Wat is een circulair ambachtscentrum en waarom is het goed om er een starten? 6

In 10 stappen naar een circulair ambachtscentrum 9
STAP 1 Laat je inspireren 11
STAP 2 Inventariseer binnen je gemeente 13
STAP 3 Vind je partners 16
STAP 4 Ontwikkel een visie en een doel 19
STAP 5 Onderzoek de haalbaarheid 22
STAP 6 Ontwikkel een plan van aanpak 25
STAP 7 Bereid je voor op de praktische uitvoering 28
STAP 8 Open het circulair ambachtscentrum 31
STAP 9 Bereik je doelgroep 33
STAP 10 Monitoring 36

Activiteiten en ondersteuning tijdens dit proces 39

Overzicht van bestaande circulaire ambachtscentra 40

Leeslijst 41

Bijlage 1 – Checklist en handige voorbeeldformulieren 43

Bijlage 2 – Gedrag 44

EEN WINKEL
VOL SPULLEN

Introductie

Wil je een circulair ambachtscentrum starten, maar weet je niet goed waar te beginnen? Dan helpt dit document je mogelijk op weg. In de Startersgids Circulair Ambachtscentrum leggen we uit wat een circulair ambachtscentrum is en waarom jouw gemeente er een nodig heeft. Ook lees je over de te doorlopen stappen en waar je op kunt letten.

Dit document is opgesteld op basis van ervaringen van bestaande circulaire ambachtscentra en van het Kernteam Circulair Ambachtscentrum, dat bestaat uit Rijkswaterstaat, de NVRD, de VNG, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Stichting Repair Café en de Branchevereniging Kringloopbedrijven Nederland (BKN). De startersgids bevat een stappenplan voor de oprichting van een ambachtscentrum. Daarnaast vind je door het hele document heen geleerde lessen en tips. Deze zijn afkomstig uit de ervaringen van de circulaire ambachtscentra zelf of uit onderzoeken die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd.

Een slagingsrecept voor het oprichten van een succesvol ambachtscentrum bestaat niet. De context voor een circulair ambachtscentrum is in elke gemeente anders. Beschouw dit document dus als een handvat en pas de stappen aan op de specifieke situatie in de gemeente. Het circulair ambachtscentrum als concept is in ontwikkeling. Gezamenlijk zijn we op weg naar wat een optimaal circulair ambachtscentrum behelst. Zo willen we een bijdrage leveren aan de transitie naar een circulaire economie.

Leeswijzer

Wat is een circulair ambachtscentrum en waarom doe je er goed aan er één op te richten? Dat lees je op de volgende pagina. Hierop volgt een uitgebreid stappenplan waarin je de verschillende fasen van het oprichten van een circulair ambachtscentrum doorloopt – van de inventarisatie in het begin tot de monitoring aan het einde.

Verder lees je in deze startersgids over welke activiteiten er zijn ter ondersteuning vanuit het Programma Circulair Ambachtscentrum. Ook vind je een overzicht van bestaande circulaire ambachtscentra. Tot slot staat achter in het document een leeslijst met daarin alle (op dit moment) gepubliceerde bronnen, documenten, case studies en onderzoeken over circulaire ambachtscentra.

In de bijlagen vind je achtereenvolgens een checklist voor het oprichten van een circulair ambachtscentrum, een voorbeeld van een intentieverklaring en samenwerkingsovereenkomst en extra uitleg over gedrag.

Wat is een circulair ambachtscentrum en waarom is het goed om er een te starten?

Een circulair ambachtscentrum is een plek waar mensen vanuit verschillende invalshoeken werken aan product-, en materiaalhergebruik en reparatie. Je vindt er verschillende ambachten, zoals repareren en het 'upcyclen' van producten, bijvoorbeeld door meubelmakers of naaiateliers. Door het verbinden van een kringloopwinkel, een reparatiewerkplaats, een milieustraat, het sociaal domein en het onderwijs, voorkomt het circulair ambachtscentrum dat producten en materialen onnodig bij het afval terechtkomen.

Waarom zou je een ambachtscentrum starten?

Er zijn verschillende redenen om een circulair ambachtscentrum te starten:

1. Het draagt bij aan doelen op het gebied van afval en circulaire economie. Materialen en producten die worden ingeleverd bij de milieustraat en kringloopwinkels, eindigen niet als restafval. Hierdoor helpt een circulaire economie om de hoeveelheid ingezameld restafval te verminderen. Ook blijven producten langer in gebruik door ze te repareren.

2. Het draagt bij aan doelen binnen het sociale domein, zoals meer werkgelegenheid en ontwikkelingsmogelijkheden voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Mensen worden technisch en creatief opgeleid en stromen daarna door naar beroepen die nodig zijn in een duurzame en circulaire economie. Zo wordt ook bijgedragen aan het oplossen van het tekort aan arbeidskrachten.

3. Het draagt bij aan klimaatdoelstellingen. Door het stimuleren van hergebruik draag je bij aan minder uitstoot.

4. Het zorgt voor het behoud van ambachten. Kennis over reparatie lijkt te verdwijnen, omdat vooral oudere inwoners deze bezitten. Om te voorkomen dat dit ambacht uitsterft, is belangrijk dat deze kennis van oudere naar jongere generaties wordt doorgegeven.

De bouwstenen van een circulair ambachtscentrum:

- Milieustraat
- Kringloop
- Reparatie
- Onderwijs
- Sociaal
- Werkplaats
- Deeleconomie

Verschijningsvormen

Er zijn veel verschillende vormen van circulaire ambachtscentra. Een bestaande kringloopwinkel en een milieustraat kunnen bijvoorbeeld samenwerken, waarbij op de milieustraat wordt gekeken of ingeleverde goederen nog verkocht kunnen worden in de kringloopwinkel. Door hier een Repair Café aan te koppelen, maak je het mogelijk om voorwerpen die niet meer werken te repareren. Leg je ook de verbinding met lokale scholen en andere vormen van onderwijs, dan maken leerlingen kennis met activiteiten in het circulair ambachtscentrum. Ook kan je stageplekken aanbieden en de kennis van studenten inzetten om materiaalhergebruik een stap verder te krijgen.

Er zijn ook veel ambachtscentra die gekoppeld zijn aan een sociaal-maatschappelijke instelling. Dit verschaft mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een (leer) werkplek, zoals in een werk- of makersplaats. Deze mensen werken hier bijvoorbeeld aan het ‘upcyclen’ van producten en materialen die zijn binnengekomen, waardoor die daarna kunnen worden doorverkocht. Je kunt als ambachtscentrum ook contact leggen met organisaties die doen aan delen of uitlenen, bijvoorbeeld een gereedschapsbibliotheek. Denk naast de vaste bouwstenen ook aan andere initiatieven, zoals tweedehands bouwmarkten of materiaalbanken.

Moeten alle bovengenoemde aspecten aanwezig zijn om het een circulair ambachtscentrum te kunnen noemen?

Idealiter wel. Dan draagt het initiatief maximaal bij aan de circulaire economie. Maar vaak begint een initiatief met het leggen van verbindingen tussen een aantal ‘bouwstenen’ (zie kader vorige pagina). Dat leidt meteen al tot minder onnodig weggegooide spullen.

Centra, hubs en netwerken

Is het van belang dat al deze bouwstenen zich op één locatie bevinden? Dat kan, maar dat hoeft niet. Bij het Duurzaamheidsplein in Oss zijn de kringloop en milieustraat op dezelfde locatie gevestigd. Maar WaardeRing in Zwolle is een netwerk dat samenwerkt om materiaalstromen hoogwaardig te verwerken. Binnen WaardeRegio werkt de gemeente Zwolle samen met de gemeenten Staphorst, Dalfsen, Ommen en Zwartewaterland om één groot circulair ambachtsnetwerk te vormen.

Daarnaast kan een circulair ambachtscentrum ook veranderen: het kan beginnen als netwerk en later uitgroeien tot alle of enkele bouwstenen op één locatie.

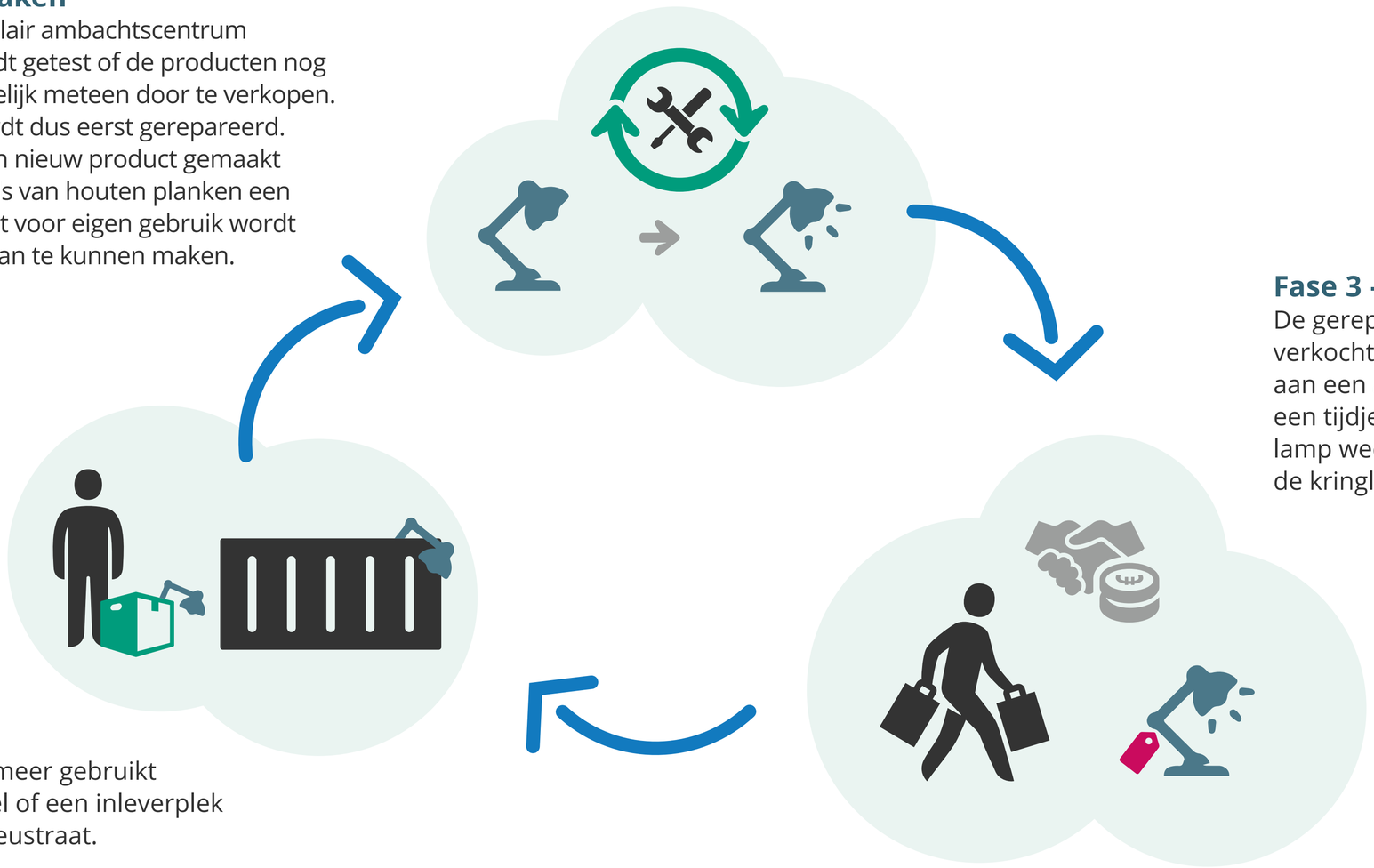
Een circulair ambachtscentrum richt zich op de hogere treden van de R-ladder, waaronder ‘Reuse’, ‘Repair’, ‘Refurbish’ en ‘Repurpose’. Lees hier meer over de R-ladder.

De fasen binnen een circulair ambachtscentrum

Om een ambachtscentrum écht circulair te maken, is het van belang dat de spullen die door inwoners worden ingeleverd, uiteindelijk ook weer worden verkocht aan andere inwoners. In onderstaand plaatje zie je welke stappen spullen in een circulair ambachtscentrum doorlopen.

Fase 2 – Klaar voor verkoop maken

De ingeleverde lamp wordt in het circulair ambachtscentrum klaargemaakt voor verkoop. Eerst wordt getest of de producten nog werken. Sommige producten zijn namelijk meteen door te verkopen. De ingeleverde lamp werkt niet en wordt dus eerst gerepareerd. Het is ook mogelijk dat in deze fase een nieuw product gemaakt wordt van ingeleverde materialen, zoals van houten planken een meubelstuk maken. Of dat een product voor eigen gebruik wordt gerepareerd om er zo langer gebruik van te kunnen maken.

Fase 3 – Verkopen

De gerepareerde lamp wordt verkocht in de kringloopwinkel aan een andere klant. Als die er na een tijdje weer van af wil, kan de lamp weer worden ingeleverd bij de kringloopwinkel of milieustraat.

Fase 1 - Inzamelen

Een klant levert een lamp in die niet meer gebruikt wordt. Dit kan bij een kringloopwinkel of een inleverplek voor herbruikbare spullen op de milieustraat.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

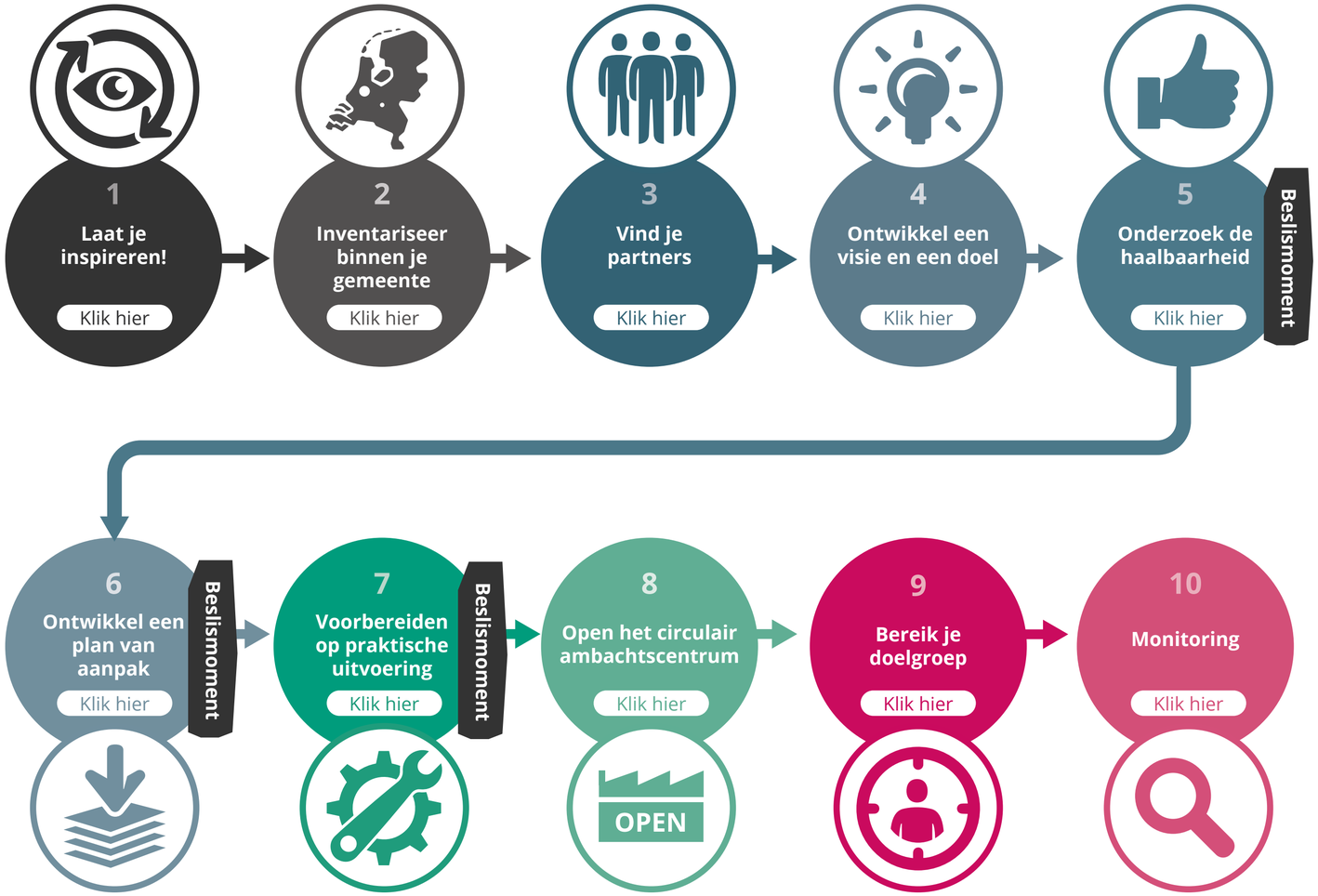
STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

In 10 stappen naar een circulair ambachtscentrum in jouw gemeente

Op de volgende pagina's gaan we dieper in op de onderdelen van de verschillende stappen.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

In 10 stappen naar een Circulair Ambachtscentrum in jouw gemeente

Op de volgende pagina's gaan we dieper in op de onderdelen van de verschillende stappen.

Hoe lang duurt het om de stappen door te lopen?

Dit verschilt per gemeente. Het hangt bijvoorbeeld af van welke bouwstenen er al aanwezig zijn en in welke mate die al samenwerken. Ook maakt het uit of er nog een ambachtscentrum gebouwd moet worden of bestaande locaties gebruikt kunnen worden. Sommige stappen kunnen ook gelijktijdig plaatsvinden.

Gemiddeld is dit hoe lang de bestaande circulaire ambachtscentra over de stappen doen (of van plan zijn te doen):

STAP 1 TOT EN MET 3: ongeveer 9 maanden
STAP 4 TOT EN MET 5: ongeveer 6-9 maanden (afhankelijk van of je een businesscase laat ontwikkelen)
STAP 6 TOT EN MET 7: ongeveer 6-9 maanden (afhankelijk van of het ambachtscentrum nog gebouwd moet worden)

De communicatie en monitoring na opening vindt plaats zolang het ambachtscentrum open is.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 1 Laat je inspireren

De eerste stap voor het oprichten van een circulair ambachtscentrum is weten wat het inhoudt. Er zijn diverse documenten en factsheets gepubliceerd die je kunnen helpen om te begrijpen wat een circulair ambachtscentrum is en kan zijn. Lees je daarom goed in voor je verder gaat. Op de volgende pagina vind je handige documenten om mee te starten.

TIP!

Kijk ook naar de leeslijst achterin dit document, daar staan alle webpagina's en rapporten die over circulaire ambachtscentra zijn gepubliceerd. Ook staat daar een lijst met case studies van bestaande circulaire ambachtscentra, waarbij wordt ingegaan op een specifiek thema.

Wat gebeurt er al in circulaire ambachtscentra in Nederland?

Het Programma Circulair Ambachtscentrum loopt al een aantal jaar, dus al heel wat gemeenten en andere partners zijn bezig met de uitvoering. Sommige zijn net begonnen met een haalbaarheidsstudie, andere hebben een concept dat al een paar jaar draait. Het overzicht van circulaire ambachtscentra vind je **hier**. Ben je benieuwd wat er precies speelt op deze plekken? Lees dan de verschillende case studies die zijn gemaakt – het overzicht vind je in de **leeslijst**.

Vergeet vooral niet om ook een bezoek te brengen aan de bestaande circulaire ambachtscentra. Ook daar kun je terecht met vragen. In het **overzicht** vind je de websites, locaties en e-mailadressen van de locaties om met ze in contact te komen.

"Blijf niet steken in het lineaire denken. Focus op verandering."

CIRCULAIR TEXTIEL
AMBACHTSCENTRUM DEVENTER

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 1 Laat je inspireren

Welke documenten zijn goed om mee te beginnen?

- De Factsheet circulaire ambachtscentra kan je gebruiken om meer te weten te komen over de basisprincipes van een circulair ambachtscentrum. Dit zijn hergebruik en recycling, reparatie en kringloop, ambacht en onderwijs, en sociale cohesie en werkvoorziening.

- In het Inspiratiedocument lees je over hoe een circulair ambachtscentrum op verschillende manieren waarde creëert: door anders om te gaan met spullen, waarde te behouden, transities aan te jagen, en het onderwijs en het sociale domein te betrekken.

- Op deze webpagina kan je lezen over hoe de circulaire economie wordt toegepast in een circulair ambachtscentrum en wat de link is met de R-ladder.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 2 Inventariseer binnen je gemeente

In stap 2 onderzoek je welke initiatieven er al in je gemeente zijn en welke materiaalstromen rondgaan. Analyseer het huidige gedrag van inwoners en het beleid. Inventariseer tot slot waar partijen behoefte aan hebben.

Tip voor de inventarisatiefase:

Veel circulaire ambachtscentra zetten studenten in om data te verzamelen en onderzoek te doen. Bijvoorbeeld naar:

- Interessante circulaire casussen in de gemeente
- Het ontwerp van het ambachtscentrum
- Hergebruikmogelijkheden van geselecteerde stromen
- Het ontwerpen van upcyclemogelijkheden
- Welke circulaire ondernemers afnemers van de stromen kunnen worden

Circulair Textiel Ambachtscentrum Deventer laat studenten bijvoorbeeld onderzoek doen naar interessante textiel casussen en betrokken partijen. Bij circulair ambachtscentrum Steenwijkerland onderzoeken studenten kansrijke volumestromen. Interpretatie van de resultaten kan ook door een extern bureau worden gedaan.

Welke initiatieven zijn er al in de gemeente?

Start met een inventarisatieronde: welke initiatieven tot materiaalhergebruik zijn er al in je gemeente? Is er al een milieustraat, een kringloopwinkel, een Repair Café of een andere reparatiewerkplaats (voor bijvoorbeeld kleding of fietsen)? Onderzoek ook of die al met elkaar samenwerken en zo ja, in welke mate. Mogelijk is er vanuit de kringloopwinkel of het Repair Café ook al een link met onderwijs of zijn er leerwerkplekken.

Veel bewoners starten ook zelf circulaire initiatieven. Door deze in kaart te brengen, kunnen in een latere stap misschien connecties gemaakt worden. Lees hier meer over circulaire initiatieven van bewoners.

Welke materiaalstromen gaan er rond in mijn gemeente?

Ben je je bewust van de materiaalstromen die rondgaan in de gemeente? Deze worden bijvoorbeeld ingezameld op de milieustraat. Ook ontvangt een kringloopwinkel verschillende stromen. Vindt er al reparatie plaats in de gemeente? Onderzoek voor welke stromen dit het geval is. Denk daarbij niet alleen aan stromen die je inlevert als afval, maar ook bijvoorbeeld aan (wees-)fietsen, cd's of donzen dekbedden.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 2 Inventariseer binnen je gemeente

Zijn er ook al afnemers voor deze stromen? Kijk of er vraag is naar bepaalde stromen in jouw (buur)gemeente. Kan bijvoorbeeld een houtbewerkingsopleiding iets met schoon hout dat mensen bij de milieustraat in jouw gemeente hebben ingeleverd?

Hoe gedragen inwoners zich momenteel?

Het is ook nuttig om in deze fase een analyse te doen naar het gedrag van inwoners in de huidige situatie. Hoe gaan inwoners om met de verschillende stromen? Leveren zij veel goede herbruikbare spullen in bij de milieustraat of gooien zij veel als (rest)afval weg? Wat zijn belemmeringen om producten naar de milieustraat te brengen, of om herbruikbare spullen op te laten halen?

Op basis van deze analyse kun je in stap 4 interventies bedenken om mee te nemen in het ontwerp van het circulair ambachtscentrum.

Kijk ook naar bijlage 2, die over gedrag gaat.

Wat is het beleid in mijn gemeente?

Een circulair ambachtscentrum raakt aan verschillende beleidsonderwerpen: duurzaamheid, afval, circulariteit, klimaat. Maar ook aan het sociale domein en werkgelegenheid. Met welke intentie richt jij een circulair ambachtscentrum op? Waar gaat jouw circulair ambachtscentrum aan bijdragen?

Bij sommige gemeenten is de herontwikkeling van de milieustraat een mooie aanleiding om een circulair ambachtscentrum op te richten.

Onderzoek ook of er bestuurlijk draagvlak is voor het ontwikkelen van een circulair ambachtscentrum. Op sommige plekken wordt een circulair ambachtscentrum ook al vroeg verankerd in het beleid. Op deze manier hebben ambtenaren bestuurlijk draagvlak. Later kan je de exacte vorm uitwerken. Door het college van burgemeester en wethouders te betrekken, kan je nu alvast meer draagvlak creëren.

Daarnaast is het goed om alvast naar de juridische aspecten te kijken, bijvoorbeeld op het gebied van het ontvangen en verwerken van afval, hergebruik en repareren van materialen, bestemmingsplannen, aanbestedingen, vergunningen en certificering.

Lees meer over de juridische aspecten in stap 5.

“Een andere werkwijze vraagt om een cultuuromslag bij ambtenaren. De oplossing? Investeer in het contact met ambtenaren. Enthousiasmeer ze op basis van de hogere doelen die hiermee gediend worden en de synergie die bereikt kan worden.”

CIRCULAIRE HOTSPOT GEUL EN MAAS, MAASTRICHT

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

Veelvoorkomende materiaalstromen binnen circulaire ambachtscentra

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 3 Vind je partners

Na de inventarisatiefase is het belangrijk om partners te zoeken. Ook organiseer je in deze stap gesprekken met partijen en denk je na over samenwerkingsvormen.

Welke partijen zijn nuttig om te betrekken bij een circulair ambachtscentrum?

Denk hiervoor in ieder geval aan het betrekken van de partijen die bij de bouwstenen horen:

- Een **kringloopbedrijf** en de **milieustraat** zijn bij (bijna) alle ambachtscentra betrokken.
- Ook **reparatie** dient vertegenwoordigd te zijn. Betrek sowieso de organisator(en) van het lokale Repair Café en bekijk of die interesse hebben in samenwerking binnen een circulair ambachtscentrum.
- Vergeet ook de **onderwijsinstellingen** niet: dit kunnen basis- of middelbare scholen zijn (ook speciaal onderwijs), maar ook hoger onderwijs. Onderwijs heeft toegevoegde waarde voor je circulaire ambachtscentrum omdat onderzoeken en kennis uit deze instanties kunnen leiden tot nieuwe inzichten. Samenwerken met scholen kan verschillende vormen hebben, zoals een stageplek, het uitvoeren van een project of een afstudeeronderzoek
- Daarnaast zijn **sociaal-maatschappelijke** instellingen een goede toevoeging, bijvoorbeeld als die werken met leerwerkplekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Veel ambachtscentra werken ook samen met sociale werkbedrijven, werkplaatsen of maakplaatsen. Deze mensen werken bijvoorbeeld aan sorteren, demonteren, repareren en ‘upcyclen’. Veel kringloopbedrijven hebben al de verbinding gelegd met het sociaal domein en kunnen contacten delen of bemiddelend optreden bij het vinden van samenwerking.
- Kijk ten slotte ook naar initiatieven voor de **deeleconomie**, waarbij bewoners spullen kunnen delen en lenen van elkaar.

“Organiseer sessies waarin verschillende partijen bij elkaar komen. Ze kunnen dan meteen met elkaar verder. Dit werkt beter dan één-op-één met losse partijen spreken.”

CIRCULAIRE HUB, BUCH-GEMEENTEN

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 3 Vind je partners

Naast deze bouwstenen zijn er misschien wel andere circulaire initiatieven aan de gang in jouw gemeente. Denk hierbij aan tweedehands bouwmarkten of materialenbanken. Dit kunnen ook door inwoners opgestarte initiatieven zijn. Mogelijk ontstaan er leuke samenwerkingen als je die partijen ook uitnodigt.

Waar hebben partners behoefte aan?

Organiseer gesprekken met mogelijke potentiële partners van je circulair ambachtscentrum. Waar zijn de partijen mee bezig en wat zijn hun wensen en belangen? Dit kan je uitzoeken in de vorm van een stakeholderanalyse, waarin je naast potentiële partners ook bezoekers van de milieustraat, inwoners en omwonenden betrekt. Op deze manier breng je ze alvast op de hoogte van de plannen van de gemeente.

TIP!

Schakel in deze fase een deskundige partij in om informatie te geven over aanbestedingsrecht. Dit kan relevant zijn tijdens de keuze voor de partners en het oriënteren op de vorm en de inhoud van de samenwerking.

Nadenken over de samenwerkingsvorm

Als na de gesprekken alle belangrijke partijen betrokken zijn, is het belangrijk om na te denken over op welke manier jullie gaan samenwerken. Veel circulaire ambachtscentra zetten een kwartiermaker in als neutrale partij om het proces te sturen (zie kader op de volgende bladzijde).

Dit kan iemand zijn die belang heeft bij het beheren en versterken van het netwerk en een breed draagvlak heeft bij alle partijen in de lokale circulaire economie.

Voor de volgende stappen kan het handig zijn één of meerdere werksessies te organiseren, waarin je alle partijen samenbrengt. Samen kunnen jullie de visie en het doel verder uitdenken. De kwartiermaker of neutrale partij kan deze sessies leiden.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 3 Vind je partners

Daarnaast kan het handig zijn om op dit moment met alle betrokken partijen een intentieverklaring af te sluiten. Zie bijlage 1 voor een voorbeeld van een intentie-verklaring.

Een kwartiermaker kan verschillende rollen vervullen

In de beginfase:

- Het ondersteunen van betrokken partners bij het uitwerken van samenwerkingen en doelstellingen (SMART-formuleren).
- Vraagidentificatie voor het uitzetten van onder-zoeken en advisering.

In een later stadium:

- Het begeleiden van het proces om het projectplan uit te voeren (coördinatie).
- Evaluatie van het proces, bijsturen van de samen-werking.

Overlegstructuur

Denk ook na over op welke manier je wil overleggen met de partners in het vervolg. Veel ambachtscentra hebben de volgende werkwijze:

- Een kernteam met een afgevaardigde van elk van de belangrijkste partijen. Zij overleggen bijvoor-beeld één keer elke zes weken.
- Een netwerkgroep waarin alle partijen zijn verte-genwoordigd. Zij komen een aantal keer per jaar (online) samen.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 4 Ontwikkel een visie en doel

In deze stap werk je, samen met de partners, aan de ontwikkeling van de visie en het doel van je circulair ambachtscentrum. Hierbij bepaal je ook aan welke beleidsdoelen het centrum gaat bijdragen. Tot slot maak je een voorlopig ontwerp van hoe het eruit gaat zien.

Wat zijn de visie en het doel van het circulair ambachtscentrum?

Breng alle potentiële partners bij elkaar om tot een gezamenlijke visie te komen en te inspireren. Op welke termijn willen jullie een circulair ambachtscentrum oprichten? Naar welk doel werken jullie toe? Waar staan jullie over vijf jaar, of over tien jaar? Bedenk ook hoe groot het verzorgingsgebied is. Mogelijk is er in een nabijgelegen stad al een (grotere) milieustraat. Vaak ontstaan er ook veel nieuwe ideeën doordat iedereen met elkaar in één kamer zit.

Let bij het ontwikkelen van de visie en het doel ook op welk gedrag je wil dat bezoekers of burgers vertonen. Hierover lees je meer in bijlage 2.

Aan welke beleidsdoelen gaat het circulair ambachtscentrum bijdragen?

Een circulair ambachtscentrum kan aan heel veel beleidsdoelen bijdragen: van grondstoffen en klimaat tot sociaal en werkgelegenheid. Dit is goed om over na te denken bij het ontwikkelen van de visie en het doel. Ook kan je in deze fase alvast support van het bestuur vragen. Kijk hiervoor naar waar een circulair ambachtscentrum past binnen de doelen die de gemeente voor de lange termijn heeft op het gebied van circulaire economie. Mogelijk kan het circulair ambachtscentrum opgenomen worden in een Circulair Economieplan of in het afvalbeleid.

"Op het moment dat een circulair ambachtscentrum al in beleidsdocumenten is opgenomen, helpt dat bij het vervolg. Bijvoorbeeld omdat er dan ambtelijke uren aan besteed kunnen worden. Betrek daarnaast ook ambtenaren uit verschillende domeinen, zoals de sociale- en de milieuhoek"

BRANCHEVERENIGING KRINGLOOPBEDRIJVEN NEDERLAND (BKN)

"Het advies is om te starten met een kleine kern van samenwerkingspartners, waarbij in ieder geval de milieustraat en kringloop vertegenwoordigd zijn."

SAMEN CIRCULAIR, HOEKSCHE WAARD

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 4 Ontwikkel een visie en doel

"Neem de verantwoordelijke wethouder van jouw gemeente tijdig mee in je plannen voor een circulair ambachtscentrum en zorg dat diegene helemaal overtuigd is van het nut van je plan. Als je met meer gemeenten samenwerkt, zijn dat dus meer wethouders. Het circulair ambachtscentrum van BUCH bestaat bijvoorbeeld uit vier gemeenten."

STICHTING REPAIR CAFÉ

Wat wordt het ontwerp van het circulaire ambachtscentrum?

Dit is ook het moment om na te denken over het ontwerp van het circulair ambachtscentrum. In dit stadium kan je een schets of voorlopig ontwerp maken. Hiervoor is een programma van eisen nodig. Het definitieve ontwerp komt in stap 6. Veel ambachtscentra laten zich adviseren om zo tot een ontwerp te komen.

Een aantal onderwerpen om over na te denken in deze fase:

De locatie

Die hangt af van welke partijen betrokken zijn. Bedenk of deze partijen gaan samenwerken in een netwerk of dat er een ambachtscentrum komt op één locatie in de stad. In het tweede geval moet er op die locatie waarschijnlijk gebouwd of verbouwd worden. Er zijn ook ambachtscentra die een locatie of pop-upwinkel in het centrum van de stad hebben, om zo meer publiek aan te trekken. Heb je een locatie op het oog, overleg dan met de afdeling Ruimtelijke Ordening van de gemeente of de beoogde locatie past binnen het bestemmingsplan of Omgevingsplan.

TIP!

Het is handig om bij de ingang van de milieustraat een container neer te zetten van de kringloop. Hier kunnen bezoekers spullen inleveren die kunnen worden doorverkocht.
Uit onderzoek blijkt dat de helft van de Milieustraten dit nog niet heeft, terwijl het veel effect kan hebben. In Oss leidde dit bijvoorbeeld tot 30% meer aanbod van herbruikbare goederen. Meer over het ontwerp van de milieustraat vind je in het rapport 'Milieustraat van de toekomst'.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 4 Ontwikkel een visie en doel

De materialen

Vindt er al voldoende aparte inzameling van materialen plaats of wil je dat voor meer stromen doen? En zijn die inzamelplekken allemaal op één plek gecentreerd of zijn die verspreid door de gemeente? Wil je ingezamelde materialen op de milieustraat naar de kringloop doorsluizen, wil je dat lokale circulaire ondernemers materialen kunnen gebruiken, of beide? Naast inzameling van afgedankte goederen, wil je ook dat inwoners naar je ambachtscentrum kunnen komen. Bijvoorbeeld met spullen die ze nog willen houden, en misschien willen repareren of 'upcyclen'. Denk ook na over hoe dat proces straks kan lopen.

Duurzaamheid in de breedste zin

Denk tijdens het ontwerpproces ook aan hoe je het ambachtscentrum zo duurzaam mogelijk kunt uitvoeren, bijvoorbeeld door rekening te houden met circulair bouwen, inrichten en biodiversiteit.

Tot slot kun je ook nadenken over samenwerken met andere circulaire ambachtscentra of gemeenten, bijvoorbeeld om materiaalstromen uit te wisselen.

"Zwolle heeft als grote stad andere en meer voorzieningen dan de kleinere gemeenten. Aan de andere kant zijn in de kleinere gemeenten de lijnen korter en is ruimte, voor opslag, minder een probleem dan in de stad. De samenwerking in het netwerk blijkt goed te werken om de voordelen van beide schaalniveaus te benutten."

WAARDEREGIO, STAPHORST/DALFSEN/OMMEN/ZWARTEWATERLANDEN/ZWOLLE

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 5 Onderzoek de haalbaarheid

Is een circulair ambachtscentrum in jouw gemeente haalbaar? Belangrijk om te weten is dat niet elk ambachtscentrum deze stap doorloopt. Soms beginnen partijen samen te werken aan de uitvoering van verschillende concepten en vinden ze onderweg uit wat wel en niet werkt. Of de onderdelen van deze stap essentieel zijn, is dus afhankelijk van de insteek van jouw ambachtscentrum. Als je de haalbaarheid wel wil onderzoeken, vind je in deze stap aanknopingspunten voor economische, planologische en juridische haalbaarheid.

Is het circulair ambachtscentrum economisch gezien haalbaar?

Bij een economische haalbaarheidsstudie kijk je onder meer naar mogelijke scenario's voor het circulair ambachtscentrum. Bij elk scenario kun je de voor- en nadelen onderzoeken vanuit economisch, milieu- en sociaal perspectief. Je hoeft deze onderdelen niet allemaal vanuit de gemeente te onderzoeken, je kunt er ook voor kiezen om elke partner de economische haalbaarheid van hun eigen bijdrage te laten onderzoeken. Deze resultaten kan je daarna bundelen voor het hele circulair ambachtscentrum.

Denk bij een economische haalbaarheidsstudie aan:

Financiële haalbaarheid en risico's, zoals:

- Kosten, waaronder investeringskosten voor het (ver)bouwen van het ambachtscentrum, loon- en onderhoudskosten voor het draaiend houden en bijvoorbeeld kosten voor certificering.
- Inkomsten die het ambachtscentrum zal genereren, zoals uit de verkoop van gerefurbishte en gerepareerde spullen en kringloopgoederen.
- Mogelijke inkomsten vanuit de vergoeding voor inzet van mensen vanuit een GGZ- of ander traject en subsidies.

Meer lezen over de niet-financiële manieren waarop een circulair ambachtscentrum impact heeft? Lees dan dit rapport.

Niet-financiële effecten, zoals:

- De impact van het ambachtscentrum op sociaal gebied, bijvoorbeeld welzijnseffecten door het hebben van werk en de bijdrage aan de ontwikkeling van werknemers.
- Milieueffecten, zoals vermeden milieukosten en vermeden afval.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 5 Onderzoek de haalbaarheid

En in planologisch opzicht?

Denk daarnaast ook aan de planologische haalbaarheid. In stap 4 heb je al nagedacht over het ontwerp, dat vormt de basis van deze stap. Onderzoek bijvoorbeeld of je bestaande locatie(s) kunt omvormen tot een circulair ambachtscentrum. Ook vergunningen en bestemmingsplannen horen bij dit onderzoek (zie hieronder).

TIP!

Overleg voor juridische zaken met juristen binnen jouw organisatie, bijvoorbeeld over de wet Markt en Overheid. Treed daarnaast ook in contact met de afdeling Ruimtelijke Ordening van de gemeente als het gaat over de inrichting van de locatie.

En juridisch gezien?

Op juridisch gebied spelen er verschillende zaken voor een ambachtscentrum. Hieronder staan een aantal juridische aspecten aangestipt. Zie voor details de bibliotheek of schakel een deskundige in.

- **Afvalrecht**: afval dat je hebt afgegeven op een milieustraat krijgt de afvalstatus en wordt bedrijfsafval. Maar: als je producten sorteert en scheidt voor hergebruik, kan er sprake zijn van einde-afvalstatus.
- **Aanbestedingsrecht en Wet Markt en Overheid**: vraag deskundig advies bij het vormen van samenwerkingsverbanden. De Wet Markt en Overheid geldt wanneer je als gemeente gaat deelnemen een markt. Zelfs als je geen geld vraagt voor je transactie.
- **Bestemmingsplan/Omgevingsplan**: dit is van toepassing als je bijvoorbeeld een nieuw circulair ambachtscentrum gaat bouwen of de milieustraat anders wil inrichten.
- **Vergunningen en activiteitenbesluit**: misschien start je een nieuwe inrichting en is daarvoor een Omgevingsvergunning Milieu nodig. Neem daarvoor contact op met je Omgevingsdienst.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 5 Onderzoek de haalbaarheid

- **Certificering:** als je elektronische apparatuur gaat repareren in een ambachtscentrum, krijg je qua reparatie mogelijk te maken met de richtlijnen binnen (Europese norm) CENELEC in verband met schadelijke stoffen. Dit is onder andere het geval als je het apparaat gebruikt om uit elkaar te halen. Ook voor het gebruiken van de onderdelen voor een ander apparaat is certificering nodig.

- **Transport:** de vervoerder van het materiaal dat de afvalstatus heeft, moet zich laten registreren bij het NIWO. Dit is sowieso het geval als een bedrijf afval naar een milieustraat brengt of afval vandaar verder vervoert.

"Uiteindelijk is besloten om vooral te doén. De onzekerheden zijn nooit helemaal ondervangen, maar door te starten met een pilot, met modulaire en tijdelijke faciliteiten, wordt het afbreukrisico beperkt en kunnen de doelstellingen alsnog worden gerealiseerd."

CIRCULAIR AMBACHTSCENTRUM
GOEREE-OVERFLAKKEE

Meer lezen over hoe circulaire ambachtscentra omgaan met juridische zaken?

- Bij Stichting De Kringloper in West-Brabant weten ze veel over certificering en vergunningen die nodig zijn bij reparatie
- Hier lees je welke wet- en regelgeving een rol speelt bij voorbereiden voor hergebruik van afval op de milieustraat, met praktijkcasussen uit Meierijstad en Goirle

BESLISMOMENT 1

Na vier stappen is het tijd om de balans op te maken: wil je door met het circulair ambachtscentrum? Zijn alle partijen nog aangehaakt? Is het ambachtscentrum economisch en juridisch gezien haalbaar? Is er steun van het gemeentelijke bestuur om een Plan van Aanpak en businesscase op te stellen?

Zo ja, ga door naar stap 6

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 6 Ontwikkel een plan van aanpak

In deze stap stel je een plan van aanpak op, dat de basis vormt voor de verdere stappen. Daarnaast kan je ook een communicatieplan en een businessplan ontwikkelen. Ook is dit een moment om eerder gemaakte samenwerkingen officieel vast te leggen.

> *"Het is belangrijk om de energie te volgen in de samenwerking. De bouwsteen die het meest enthousiast en ondernemend is, pakt de trekkende rol."*
>
> ONDERZOEK EFFECTEN CIRCULAIR AMBACHTSCENTRUM

Het ontwikkelen van een plan van aanpak

In een plan van aanpak komen verschillende aspecten van je circulair ambachtscentrum aan bod, waaronder:

- Het doel, de kerntaken en de positionering;
- De organisatie- en samenwerkingsvorm (die je al in stap 3 hebt bedacht);
- Het plan voor het uitwerken van een definitief ontwerp van het ambachtscentrum op basis van het voorlopig ontwerp (uit stap 4 – als dit relevant is). Dit kan je ook laten ontwerpen door een gespecialiseerd bureau.
- Personeel, waaronder uitgewerkte functie- en werkbeschrijvingen. Dit is vooral relevant als bijvoorbeeld mensen van de kringloop en milieustraat samen gaan werken.
- ICT en ondersteuning.
- Risico's.

Een communicatieplan schrijven

Naast, of als onderdeel van het plan van aanpak is het nuttig om een communicatieplan op te stellen. Neem in een communicatieplan bijvoorbeeld de volgende dingen op:

- Het doel van de communicatie
- De doelgroep
- De communicatieboodschap
- De acties
- De middelen

Zie stap 9 voor verdere toelichting.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 6 Ontwikkel een plan van aanpak

Dit is ook het moment om te starten met de eerste communicatie over het circulair ambachtscentrum. Door aan te geven dat er een circulair ambachtscentrum in ontwikkeling is, maak je mensen alvast enthousiast. Misschien leidt dit tot contacten met nieuwe partijen.

Het ontwikkelen van een businessplan (optioneel)

Veel circulaire ambachtscentra ontwikkelen een business-plan. Dit gebeurt vaak vanuit de verschillende partners op verschillende onderdelen. Door een businessplan te ontwikkelen, verkrijg je inzicht in de kansen, risico's en aandachtspunten van de verschillende concepten van het nieuwe circulair ambachtscentrum. Aan welke kansrijke concepten denk je om vraag en aanbod te verenigen? Een voorbeeld is het (upcycling) van resthout tot een product. Ook kan een reparatieservice inkomsten ople-veren. Het kan nuttig zijn om voor elk concept vanuit de partners een businesscase te ontwikkelen. Kijk hierbij ook of er een afzetmarkt is voor alle producten die uit deze concepten zullen ontstaan.

"Wij gebruiken de prijsvraag onder andere voor het onderzoeken van een aantal nieuwe businessmodellen voor reparatie en demontage van elektrische apparaten. Wij kijken hierbij zowel naar financiële als maatschappelijke kosten en baten."

CIRCULAIR AMBACHTSCENTRUM MEERLANDEN, HAARLEMMERMEER

TIP!

Er zijn ook adviesbureaus die gespecialiseerd zijn in het ontwikkelen van circulaire ambachtscentra, waaronder het businessplan en het plan van aanpak.

Het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst met partners (optioneel)

Ondanks dat er al geruime tijd is samengewerkt, kun je de samenwerking officieel vastleggen in een samenwer-kingsovereenkomst. Hierin kun je ook concrete afspraken over het eigendom van vrijkomende materiaalstromen en de verwerking daarvan maken. Je kan voortbouwen op de in stap 3 gemaakte intentieovereenkomst.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 6 Ontwikkel een plan van aanpak

Zie bijlage 2 voor een voorbeeld van een samenwerkingsovereenkomst. Daarnaast kan een gebruikersovereenkomst, voor het beschikbaar stellen van ruimte(s), ook relevant zijn.

Let er bij het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst op dat samenwerking onder aanbestedingsrecht kan vallen. Dit hangt af van de inhoud van de samenwerking. Schakel hiervoor deskundige hulp in, bijvoorbeeld van PIANOo.

"Voorkomende belemmeringen in de samenwerking zijn het vertrouwen, de wisselende kennis van de circulaire economie en de flexibiliteit in het proces. Om die te ondervangen is het aan te raden om in een vijfjarenplan eerst tijd te nemen om het leernetwerk laagdrempelig op te starten. Gelijktijdig kunnen in kleinere samenwerkingsverbanden alvast eerste stappen worden gezet om uiteindelijk te komen tot één centrum."

RETOURBOULEVARD AMERSFOORT

BESLISMOMENT 2

Reflecteer op het plan van aanpak en (mogelijk) het ontwikkelde businessplan. Is alles gereed om het plan uit te voeren? Op dit moment kan je ook weer de link leggen met de gemeente, bijvoorbeeld door het plan aan de gemeenteraad te presenteren of de wethouder/het college hierover te informeren. Of dit nodig is, is afhankelijk van de vorm van het ambachtscentrum (bij een netwerk of haalbaarheidsonderzoek is dit vaak niet nodig). Ga daarna naar stap 7.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 7 Bereid je voor op de praktische uitvoering

In deze stap werk je aan de voorbereiding op de opening van het circulair ambachtscentrum. Je bouwt of verbouwt het circulair ambachtscentrum of richt het in. Ook betrek je inwoners, neem je personeel aan, ontwikkel je materiaal en bereid je je voor op monitoring.

Definitief ontwerp, (ver)bouwen en inrichten van de locatie (optioneel)

Sommige circulaire ambachtscentra gebruiken bestaande infrastructuur, zoals kringlopen en werkplaatsen. Andere moeten wellicht de milieustraat inrichten, gebouwen (ver)bouwen of anders inrichten. Dit is de fase waarin je het definitieve ontwerp ontwikkelt, mogelijk laat je dit doen door een gespecialiseerd bureau. Daarna kan een ontwikkelaar aanpassingen aan lokale infrastructuren doen.

> *"Het is goed om in deze fase nogmaals een circulair ambachtscentrum te bezoeken en te leren van hoe je bepaalde afdelingen handig inricht. Dit kan gaan van bepaalde sorteersystemen tot kastindelingen of een handige indeling voor bezoekersstromen."*
>
> CIRCULAIR AMBACHTSCENTRUM BOLLENSTREEK

Denk ook aan het aanvragen van vergunningen en certificering of het doen van een melding. Zie stap 5 voor meer informatie hierover.

Betrekken van inwoners

De inwoners heb je in stap 3 al betrokken bij een stakeholderanalyse. Nu het ambachtscentrum bijna opengaat, is het nuttig om een participatiebijeenkomst voor omwonenden te organiseren. Het organiseren van een workshop is ook een optie. Hierdoor geef je ze informatie over wat er zich hier gaat afspelen en misschien willen ze zelf ook bijdragen.

Sommige ambachtscentra hebben een netwerk van bewoners opgezet, dat bijvoorbeeld ludieke acties organiseert. Zie ook stap 9 over welke communicatieactiviteiten voor inwoners er zijn.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 7 Bereid je voor op de praktische uitvoering

"Hoe betrek je inwoners en lokale initiatieven van de nieuw te participeren gemeenten bij de doelstellingen van een bestaand circulair ambachtscentrum? Hiervoor is het belangrijk gebleken dat inwoners zien dat er ook binnen hun gemeente dingen gebeuren. Als alle activiteiten binnen één gemeente plaatsvinden, kan dat weerstand oproepen bij inwoners uit andere aangesloten gemeenten. Door initiatieven en bedrijven uit alle verschillende gemeenten aan te laten haken, te ondersteunen en in de spotlight te zetten (bijvoorbeeld in de nieuwsbrief), laten we aan bewoners van de nieuwe gemeente zien dat WaardeRing er ook voor hen is."

WAARDEREGIO, STAPHORST/DALFSEN/OMMEN/ZWARTEWATERLANDEN

Het vinden van werknemers

Voordat het ambachtscentrum opent, is het natuurlijk van belang dat er voldoende werknemers aangenomen zijn. De functieomschrijvingen voor de werknemers heb je in stap 6 omschreven. Dit kunnen betaalde medewerkers zijn, vrijwilligers of stagiairs. Ook is praktische ondersteuning van de leerwerkplekken nodig.

Is er een Repair Café aangesloten bij je ambachtscentrum? Wellicht willen de vrijwilligers hiervan aanhaken bij het ambachtscentrum. Zo niet, overweeg dan om zelf een Repair Café te starten als onderdeel van je circulair ambachtscentrum. Vrijwilligers van het ambachtscentrum en werknemers van de kringloop kunnen hier dan werken aan reparatie.

Alle (nieuwe) werknemers moeten worden opgeleid van milieustraatmedewerker tot grondstoffencoach. Het kan ook zo zijn dat er een nieuwe innamemethode op de milieustraat is.

"Belangrijk is om medewerkers te trainen om te kunnen beoordelen welke spullen nog bruikbaar zijn. Daarnaast kunnen mensen van de milieustraat een dag meelopen bij de Kringloop om te zien hoe alles werkt."

CIRCULARITEITSHUB GRONINGEN

Het ontwikkelen van materiaal

Veel ambachtscentra ontwikkelen een info- of lespakket voor scholen, zodat zij aan de slag kunnen met een project op locatie of in de klas. Daarnaast wordt vaak een dagbestedingsprogramma of ontwikkelprogramma's ontworpen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 7 Bereid je voor op de praktische uitvoering

> *"Begin al vroeg in het proces met nadenken over waarom en wat je wil monitoren. Zo kan je vooraf al processen inrichten die de monitoring dienen en helpen de resultaten bij de bedrijfsvoering."*
>
> RIJKSWATERSTAAT

Voorbereiden op monitoring

Ondanks dat het ambachtscentrum nog niet gestart is, is het nu al handig om na te denken over monitoring. Wat wil je uiteindelijk gaan monitoren? Dit kan gaan over de afvalstromen en de verkoop, maar ook over het aantal bereikte inwoners en leerwerkplekken. Begin met een nulmeting. Daarin stel je jezelf vragen als: hoeveel spullen worden er nu ingeleverd bij de kringloop? En wat doet de kringloopwinkel momenteel aan reparatie? Dat maakt het daarna makkelijker om te vergelijken. Daarnaast kan je al bepaalde doelen instellen, zoals het aantal spullen dat over een jaar moet worden ingezameld of verkocht. Ook kun je de mate van tevredenheid van bezoekers meten. Plan daarbij evaluatiemomenten in om te monitoren.

Maak tot slot alvast een overzicht van wat de verschillende partners bijhouden en hoe ze dat doen. Mogelijk kan de ene partner wat met de kennis over een handig systeem of methode van de andere partner. Een voorbeeld is de Repair Monitor, waarmee de Repair Cafés data bijhouden over repareren.

Lees meer over monitoring in stap 10 van het stappenplan.

BESLISMOMENT 3

Het is weer tijd om de balans op te maken: ben je klaar om het circulair ambachtscentrum te openen? Zijn alle partners nog enthousiast? Is de plek geregeld? Zijn de vergunningen rond? Zijn alle werknemers ingehuurd en leerwerkplekken gevuld?

Zo ja: dan kan het circulair ambachtscentrum open. Ga door naar stap 8.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 8 Open het circulair ambachtscentrum

Na deze voorbereiding is het moment eindelijk daar: de opening van het nieuwe circulair ambachtscentrum. Dit gaat niet zonder publiciteit. Je kunt een burgemeester of wethouder uitnodigen, of misschien een (lokaal) bekend persoon. Verstuur ook een persbericht naar lokale media en verstuur een aankondiging via sociale media.

"Door de combinatie van kringloopwinkel en milieustraat worden nieuwe doelgroepen aangetrokken, zoals koopjesjagers, bezoekers van de milieustraat, mensen met een smalle beurs en milieubewuste mensen."

ONDERZOEK EFFECTEN CIRCULAIR AMBACHTSCENTRUM

Opening Circulaire Hotspot Zandvoort

MAART 10, 2022 BY MARIA KONIJNENBELT

De Circulaire Hotspot in Zandvoort is open for business! Ecosol Effect (onderdeel van Haarlem Effect), De Verbeelding en Juttersgeluk – in samenwerking met Spaarnelanden – slaan de handen ineen. Op de Hotspot kunnen mensen voor wie een reguliere baan (nog) een stapje te ver is, aan de slag met waardevol, duurzaam werk. Sociaal en circulair dus! Wethouders Gert-Jan Bluijs en Raymond van Haeften sneden de taart aan als markering van de opening. In de toekomst moet deze plek zich ontwikkelen tot een werk- en recycleplek annex milieuplein, met lijnen naar jongerenwerk en vrijwilligerswerk. En de groei zet meteen in.

Figuur 1. Opening Circulaire Hotspot Zandvoort. Bron: https://www.ecosol.nl/algemeen/nieuws/opening-circulaire-hotspot-zandvoort/

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 8 Open het circulair ambachtscentrum

Circulair Ambachtscentrum Middelharnis feestelijk geopend

Dit is een gearchiveerd item.

Het innamepunt voor het Circulair Ambachtscentrum op de milieustraat van Middelharnis is donderdag 3 maart feestelijk geopend. Wethouder Tea Both overhandigde een oude stofzuiger aan twee medewerkers van stichting Goed voor Goed. Na de opening kregen de genodigden een rondleiding door het centrum.

De door de wethouder overhandigde stofzuiger verdwijnt niet in de prullenbak. Medewerkers van Goed voor Goed controleren of de stofzuiger nog te repareren is. Zo niet, dan kijken ze naar andere mogelijkheden. Het kan bijvoorbeeld zijn dat ze onderdelen kunnen gebruiken voor een kunstproject of voor reparatie van een ander elektrisch apparaat.

Samenwerking

Het Ambachtscentrum is een samenwerking tussen de RAD, Goed voor Goed en gemeente Goeree-Overflakkee en is tot stand gekomen met hulp van Rijkswaterstaat. De doorontwikkeling van

Figuur 2. Opening circulair ambachtscentrum Goeree-Overflakkee. **Bron:** https://www.goeree-overflakkee.nl/circulair-ambachtscentrum-middelharnis-feestelijk-geopend

Eerste Upcyclecentrum van Nederland officieel geopend

Almere • Dinsdag 23 januari 2018 | 15:34

Lees voor

Het Upcyclecentrum in Almere Haven is dinsdagmiddag officieel geopend. Het is het eerste in Nederland. Staatssecretaris Stientje van Veldhoven van Infrastructuur en Waterstaat verrichtte samen met gedeputeerde Jaap Lodders en wethouder Mark Pol de openingshandeling.

Het Upcycle centrum is de nieuwe milieustraat in Almere. Met uitzondering van restafval mag daar van alles naartoe gebracht worden, zoals glas, papier, plastic, metaal, textiel en bouw- en sloopafval. Dit afvalverwerkingscentrum is uniek in Nederland omdat wordt geprobeerd om afval volledig te hergebruiken. In het centrum zijn ook ondernemers gevestigd die dat doen en er is een educatiecentrum.

In 2020 wil Almere een stad zonder afval zijn. Het Upcycle centrum is een stap in de richting van deze ambitie. De milieustraat is al sinds december vorig jaar in gebruik.

Figuur 3. Opening Upcyclecentrum Almere.
Bron: https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/156051/eerste-upcyclecentrum-van-nederland-officieel-geopend

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 9 Bereik je doelgroep

Nu het circulair ambachtscentrum open is, is het belangrijk dat er ook mensen komen en willen bijdragen. Hoe je precies gaat communiceren naar deze doelgroepen toe, heb je al uitgewerkt in het communicatieplan dat is ontwikkeld in stap 6. In deze stap geven we je verdere tips om te zorgen dat veel mensen je ambachtscentrum weten te vinden.

Welke bezoekers wil je aantrekken?

In stap 6 heb je al nagedacht over welke doelgroepen je wil bereiken. Nu het ambachtscentrum open is, weet je misschien meer over wat voor soort mensen er juist wel of niet naar toekomen.

TIP!

Zijn de milieustraat en kringloopwinkel van jouw circulair ambachtscentrum op dezelfde locatie gevestigd? Zorg dan dat op de milieustraat duidelijk is wat het aanbod van de kringloopwinkel is, zodat mensen daar ook heen gaan nadat ze bij de milieustraat zijn geweest. Dit kan je doen door de kringloopwinkel 'van binnen naar buiten' te halen. Bijvoorbeeld door een etalage te hebben naast de milieustraat waar een aantal items van de kringloopwinkel in te zien zijn.

Er zijn verschillende doelgroepen die relevant kunnen zijn om meer mensen naar je ambachtscentrum te krijgen, bijvoorbeeld:

- **Burgers die wel op de milieustraat komen, maar niet naar de andere delen van je ambachtscentrum.** Zoals de reparatiewerkplaats of de kringloopwinkel. Zorg dat voor deze groep op de milieustraat duidelijk is dat de milieustraat onderdeel is van een circulair ambachtscentrum. Dit kan je communiceren door op de weg naar de milieustraat toe borden neer te zetten met informatie over het circulair ambachtscentrum. Deel bijvoorbeeld ook flyers uit.

- **Burgers die nog helemaal niet naar (onderdelen van) het circulair ambachtscentrum komen.** Binnen deze groep is juist veel potentie om herbruikbare spullen te brengen of te kopen. Onderzoek de redenen waarom deze doelgroep (nog) niet naar het ambachtscentrum komt. Gebruik hiervoor het MCG-model uit bijlage 2. Weten deze mensen niet van het bestaan af? Hebben ze geen gelegenheid om ernaartoe te gaan? Of zijn ze niet gemotiveerd om bruikbare spullen daarheen te brengen? Op basis van de antwoorden, weet je waar je je communicatieacties op moet focussen.

Mensen bereiken door samen communiceren

Het voordeel van samenwerken met een (grote) groep partners in een circulair ambachtscentrum, is dat je gezamenlijk kan optrekken in de communicatie. Je kunt namelijk de kanalen van de verschillende partijen gebruiken om je boodschap te verspreiden. Zo kan je de verschillende doelgroepen bereiken.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 9 Bereik je doelgroep

TIP!

Zoek aansluiting bij al lopende campagnes die overeenstemming hebben met de thema's van jouw circulaire ambachtscentra. Je kan denken aan de Week van de Circulaire Economie en de Verspillingsvrije Week. Misschien zijn er ook regionale actiedagen of –weken waar je bij kunt aansluiten.

Zo kan je de websites en sociale mediakanalen van alle partners gebruiken om te communiceren over je circulair ambachtscentrum. Gezamenlijk ontwikkelde communicatiemiddelen, zoals een nieuwsbrief, vlog of poster, kun je delen via deze kanalen. Ook kunnen de partners samen een promotiecampagne ontwikkelen. Misschien kun je lokale buurtverbinders inzetten.
Denk bij het communiceren ook aan welke communicatiekanalen geschikt zijn voor welke doelgroep. Als je graag jongeren wil bereiken, is sociale media bijvoorbeeld een geschikt communicatiemiddel.

Lees hier meer over hoe je jongeren kan stimuleren online tweedehands aankopen te laten doen.

Bij het gezamenlijk communiceren is het wel van belang om de taken te verdelen (wie communiceert over wat?) en om dezelfde boodschap uit te dragen. De in stap 6 ontwikkelde kernboodschap kan daarbij helpen.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 9 Bereik je doelgroep

Vergeet ook de andere doelgroepen niet

Naast potentiële bezoekers als doelgroep, is het als circulair ambachtscentrum ook belangrijk om een aantal andere doelgroepen te bereiken. Bijvoorbeeld:

- **Nieuwe potentiële partners.** Deze kan je bijvoorbeeld bereiken door het organiseren van een rondleiding of open dag. Hier kan je laten zien wat er al speelt in het circulair ambachtscentrum en ze mogelijk interesseren om aan te haken.

- **Andere circulaire ambachtscentra.** Door je ervaringen te delen, kan je anderen een stapje verder helpen. Zij zullen ook hun kennis met jou delen. Zo kan je een evenement organiseren waarin je best practices deelt op het gebied van juridische, administratieve en procesmatige onderwerpen. Denk er ook aan om je geleerde lessen vast te leggen en te delen met anderen in een verslag of presentatie. Deze kan je ook vastleggen en delen via een routekaart of toolkit. Als je onderzoeken hebt laten uitvoeren, kan het nuttig zijn deze ook te delen met andere ambachtscentra (mogelijk deels geanonimiseerd). Lees hier op welke manieren je ervaringen kan delen via activiteiten vanuit het Programma Circulair Ambachtscentrum, zoals de Leernetwerken.

- **De gemeenteraad.** Door het organiseren van bijeenkomsten zorg je dat de leden van de gemeenteraad enthousiast blijven. Ook kan je een periodieke nieuwsbrief met resultaten aan de gemeenteraad sturen.

"We vertellen en tonen datgene wat jij als afgedankte spullen komt brengen, door het circulair ambachtscentrum Heerenveen (grotendeels) als heel erg waardevol wordt beschouwd. We inspireren met grote borden in het gebouw waarop foto's staan met voorbeelden van functioneel en creatief hergebruik van de afgedankte spullen die jij zojuist hebt ingebracht."

CIRCULAIR AMBACHTSCENTRUM HEERENVEEN

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 10 Monitoring

Als het circulair ambachtscentrum al een tijdje draait, is het handig om de gestelde doelen te checken en gericht naar nieuwe, haalbare doelen te werken. Monitoring helpt om trends zichtbaar te maken, activiteiten te evalueren en inzicht te geven in waar het circulair ambachtscentrum in kan bijsturen. Ook kunnen de monitoringsresultaten van jouw ambachtscentrum helpen bij bepaalde beslissingen van anderen.

TIP!

Het monitoren is niet alleen nuttig als je wil weten wat er omgaat in het ambachtscentrum. Je kan het ook gebruiken om het ambachtscentrum te verantwoorden, bijvoorbeeld aan de gemeenteraad. Daarnaast kan je de gegevens gebruiken als je het ambachtscentrum wil promoten, bijvoorbeeld voor investeerders, donateurs en bij subsidieaanvragen. Het kan nieuwe partners aantrekken als die zien hoe het ambachtscentrum nu loopt.

Monitoring van het ambachtscentrum

Een circulair ambachtscentrum kan positieve impact op milieu, sociale cohesie en werkgelegenheid hebben. In stap 7 heb je al nagedacht over wat je wil monitoren.

Nu is het tijd om hiervoor een administratie op te zetten. Overweeg bijvoorbeeld om het administratiesysteem KPRS van de kringloopbranche te gebruiken of met enige regelmaat metingen en wegingen uit te voeren.

Maak een stappenplan voor welke functies van het circulair ambachtscentrum je als eerste in kaart kunt en wil brengen:

- Inname van gebruikte producten en materialen
- Reparatie van producten en materialen
- Re-purpose van producten en materialen
- Het aanbieden van gebruikte producten aan potentiële nieuwe eigenaren
- Onderwijs
- (Sociale) werkgelegenheid
- En andere functies

“Het monitoren van een circulair ambachtscentrum gaat niet alleen over tonnen afval, maar ook over maatschappelijke meerwaarde.”

ONDERZOEK EFFECTEN CIRCULAIR AMBACHTSCENTRUM

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 10 Monitoring

Indicatoren vaststellen voor de impactmeting

Stel vast welke indicatoren bij de functies passen. Denk bijvoorbeeld aan het in kaart brengen van welke stromen er het circulair ambachtscentrum in- en uitgaan (in stuks, massa en omzet). Hoeveel reparatie vindt plaats? En hoeveel producten of materialen zijn dankzij de inspanning van het ambachtscentrum hoogwaardiger verwerkt? Naar welke spullen is er een grote vraag? Hoeveel bezoekers zijn er? Hoeveel mensen werken er in het ambachtscentrum en hoeveel mensen hebben nieuwe kennis opgedaan of skills geleerd? Je kan ook een klanttevredenheidsonderzoek (laten) uitvoeren. Vergelijk de resultaten van de monitoring ook met wat je had ingeschat in stap 7.

Meer lezen over monitoring? Lees dan de volgende documenten:

- **Monitoring circulaire ambachtscentra:** over de manier waarop circulaire ambachtscentra gemonitord kunnen worden. Hierin staan ook indicatoren om op te monitoren.

- **De impact van circulaire ambacht:** meting van de impact op onder andere financieel, sociaal en natuurlijk niveau bij houtbewerkingsactiviteiten bij kringloopbedrijf La Poubelle en de Circulaire Werkplaats Utrecht.

Op deze manier kan je de maatschappelijke waarde van het circulair ambachtscentrum in kaart brengen, krijg je inzicht in de bedrijfsvoering en heb je input voor het opstellen van businesscases.

Monitoring van nationale en gemeentelijke doelen

Rijkswaterstaat werkt aan een nationale monitor voor circulaire ambachtscentra. Deze heeft als doel om de nationale voortgang te meten. Hiervoor is een vragenlijst ontwikkeld met vragen op sociaal-, milieu- en financieel gebied. De monitor is nog in ontwikkeling, maar het streven is dat de monitor niet alleen nuttig is voor het Programma Circulair Ambachtscentrum, maar ook voor alle deelnemende gemeenten en ambachtscentra zelf. Daarnaast moet de monitor afgestemd zijn op de behoeften van de gemeenten en circulaire ambachtscentra.

Jouw gemeente stelt ook beleidsdoelen. Op het gebied van circulariteit en duurzaamheid, maar ook binnen het sociaal domein. Met behulp van monitoren kan je evalueren in hoeverre het circulair ambachtscentrum bijdraagt aan de verschillende beleidsdoelen.

10 STAPPEN

STAP 1: Laat je inspireren >

STAP 2: Inventariseren >

STAP 3: Partners vinden >

STAP 4: Visie en doel >

STAP 5: Haalbaarheid >

STAP 6: Plan van Aanpak >

STAP 7: Praktische uitvoering >

STAP 8: Opening >

STAP 9: Doelgroepen bereiken >

STAP 10: Monitoring >

STAP 10 Monitoring

Voor het ontwikkelen van de monitor is samenwerking met circulaire ambachtscentra heel nuttig, ook als die nog in ontwikkeling zijn. Heb je hier ideeën over of wil je op een andere manier meewerken? Stuur dan een mail met als onderwerp: 'monitoring circulaire ambachtscentra'.

Bijsturen

Aan de hand van de resultaten kan je het ontwerp van het ambachtscentrum bijsturen. Uit de resultaten van de monitoring kan je zien op welke gebieden je veel of juist weinig impact maakt. Wil je dat veranderen? Stuur dan bij, bijvoorbeeld door nieuwe partners aan te trekken.

Als het ambachtscentrum sowieso goed loopt, kan je ook besluiten om op te schalen. Bijvoorbeeld door regionaal samen te gaan werken op bepaalde stromen.

Activiteiten en ondersteuning tijdens dit proces

Vanuit het Programma Circulair Ambachtscentrum zijn er verschillende middelen en activiteiten om je te ondersteunen terwijl je de tien stappen doorloopt. Er is een jaarlijkse prijsvraag voor gemeenten die willen starten of bezig zijn met een ambachtscentrum. Houd de nieuwsflitsen in de gaten voor informatie hierover.

Op deze pagina vind je informatie over de aankomende bijeenkomsten van het leernetwerk en de lunchbijeenkomsten.

Voor het uitwisselen van kennis en ervaring met andere circulaire ambachtscentra, zijn vanuit het programma ook manieren. Dit is niet alleen belangrijk als je circulair ambachtscentrum in bedrijf is, juist in de opstartfase kom je waarschijnlijk veel dingen tegen die voor anderen herkenbaar zijn. Je kan ervaringen bijvoorbeeld delen via de LinkedInpagina waarop veel verschillende ambachtscentra actief zijn. Daarnaast is er een WhatsAppgroep. Via de leernetwerkbijeenkomsten komen circulaire ambachtscentra fysiek bij elkaar om ervaringen te delen. Hier krijgen ze ook informatie van experts op een bepaald thema. Er zijn lunchlezingen waarin verschillende sprekers online interessante voorbeelden en specifieke thema's delen die gerelateerd zijn aan circulaire ambachtscentra.

Het Kernteam Circulair Ambachtscentrum benadert alle circulaire ambachtscentra die subsidie hebben gekregen van Rijkswaterstaat met de vraag of ze ergens tegen aanlopen en hoe dat opgelost kan worden.

Via de Nieuwsflits Circulair Ambachtscentrum blijf je op de hoogte van welke activiteiten er georganiseerd worden om ervaringen te delen. Je kan je hier aanmelden.

"Het is belangrijk om met andere circulaire ambachtscentra in gesprek te blijven en inspiratie op te doen, omdat het ontwikkelen van een ambachtscentrum een proces is."

CIRCULAIRE HOTSPOT, ZANDVOORT

Activiteiten en ondersteuning tijdens dit proces

Tot slot houdt het Kernteam Circulair Ambachtscentrum zich ook bezig met verwante projecten, zoals ervoor zorgen dat reparatie een schoolvak wordt. Om meer reparateurs op te leiden.

Heb je nog vragen of behoefte aan ondersteuning? Het Programma Circulair Ambachtscentrum helpt je graag verder. Neemt contact op via het **contactformulier**.

“Met het project WaardeRing geven we als gemeente handen en voeten aan de start van de circulaire economie. Circulariteit is voor velen heel abstract. Met dit project wordt het tastbaar.”

CIRCULAIR AMBACHTSNETWERK

Overzicht circulaire ambachtscentra

Sinds 2019 ontvingen al 90 circulaire ambachtscentra in Nederland subsidie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat subsidie. Ook in 2022 sloten weer een aantal nieuwe partijen aan. Deze partijen zijn belangrijk voor het Kennisnetwerk Circulair Ambachtscentrum. Om makkelijker in contact met elkaar te komen is er een interactieve kaart ontwikkeld. Bekijk **deze kaart** online.

Leeslijst

Algemene documenten

- Inspiratiedocument circulaire ambachtscentra
- Factsheet circulaire ambachtscentra
- (Download) Circulaire ambachtscentra in een circulaire economie
- R-ladder – strategieën van circulariteit
- Circulair ambachtscentrum: doe ook mee in jouw gemeente

Case studies

- Delft Design Labs - De BUCH Circular Center (BUCH) (Engels)
- Samenwerking scholen en circulair ambachtscentrum in BUCH-gemeenten succesvol (BUCH)
- Zodra je een apparaat openschroeft, komen er legio regels om de hoek kijken (Stichting de Kringloper in West-Brabant)
- Eén ingang, eerst afgifte punt voor kringloop! (Rijssen)
- Kringloop Zwolle start verkoop gereinigde donzen dekbedden (Kringloop Zwolle)
- Onderwijs en kringloop: een goede match (WaardeRing, Zwolle)
- Van milieustraat naar winkelstraat (WaardeRing, Zwolle)
- Upcyclecentrum Almere laat kinderen circulaire economie beleven (Almere)
- Repair Café La Poubelle voorziet in een sociale en duurzame behoefte (Tilburg)
- (Download) Rapportage WaardeRegio (Staphorst, Dalfsen, Zwartewaterland, Ommen)
- Oude supermarkt wordt hotspot van reparatie en hergebruik (Bollenstreek)

> *"Het mooie van WaardeRing is dat iedereen gewoon aan de slag gaat. En dat zouden we andere gemeente ook willen aanraden: geen papieren tijgers, maar gewoon doen. Los van dat het heel effectief is, werkt het ook inspirerend."*
>
> WAARDERING, GEMEENTE OMMEN

Sociaal domein

- Handelingsperspectieven sociaal domein circulaire ambachtscentra
- Sociale activatie op circulaire ambachtscentra
- Rapport Publieksonderzoek Circulaire Economie
- (Download) Online verkoop van tweedehands producten
- Eindrapport stimuleren van online tweedehands aankopen
- Onderzoek naar samenwerking tussen kringloopwinkels en SW-bedrijven: "Een fijne werkplek voor velen"

Leeslijst

Onderwijs
- Website Repareren – 1001 goede redenen om te leren repareren in het VMBO
- Onderwijs en kringloop: een goede match (WaardeRing, Zwolle)
- Samenwerking scholen en circulair ambachtscentrum in BUCH-gemeenten succesvol (BUCH)
- Veel belangstelling voor keuzevak Repareren

Milieustraten
- Onderzoek milieustraat van de toekomst
- Rapport Milieustraten en de circulaire economie

Repareren
- Website Repair Café (vraag hier het startpakket Repair Café aan)
- Website Repareren – 1001 goede redenen om te leren repareren in het VMBO
- Repair Café La Poubelle voorziet in een sociale en duurzame behoefte (Tilburg)
- Inspiratie voor repareren in circulaire ambachtscentra
- Veel belangstelling voor keuzevak Repareren
- Elke dag repareren in Repair Café Apeldoorn-Noord

Samenwerking
- Handreiking samenwerking gemeente en kringloop
- Rapport Milieustraten en de circulaire economie
- WaardeRing 2 jaar: Het Magazine (over samenwerking)

Juridische aspecten
- Zodra je een apparaat openschroeft, komen er legio regels om de hoek kijken (Stichting de Kringloper in West-Brabant)
- Voorbereiden voor hergebruik van afval op de milieustraat

Monitoring
- Monitoring circulaire ambachtscentra
- De impact van circulaire ambachtscentra
- Rapport effecten circulaire ambachtscentra

Gedrag
- Welke factoren/omstandigheden bepalen het gedrag?

Bewoners
- Verkenning naar circulaire wijken (over circulaire bewonersinitiatieven)

Kijk voor de meest actuele rapporten over circulaire ambachtscentra in de **Bibliotheek op de website**.

Bijlage 1 Checklist en handige voorbeeld-formulieren

1. **Checklist oprichten circulair ambachtscentrum**
   In een handige checklist vind je in een oogopslag de 10 stappen terug en kun je bijhouden hoe ver je bent gevorderd.
2. **Voorbeeld intentieverklaring met partners**
   Voor partijen die mogelijk gaan samenwerken in een circulair ambachtscentrum is het handig afspraken over intenties te maken.
3. **Voorbeeld samenwerkingsovereenkomst met partners**
   Partijen die verder zijn in het proces van het oprichten van een circulair ambachtscentrum kunnen een samenwerkingsovereenkomst afsluiten.

>Bekijk hier de documenten.

Bijlage 2 Gedrag

Houd tijdens het uitvoeren van het stappenplan is het onderwerp ‘gedrag’ in je achterhoofd. Welk gedrag wil je dat bezoekers van het ambachtscentrum gaan vertonen?

Om dit te analyseren, kan je het MCG-gedragsmodel gebruiken. Kort samengevat houdt dit in dat je doelgroep het goede gedrag uit moet ‘kunnen’ en uit moet ‘willen’ voeren:

- **Capaciteit:** mensen moeten de kennis en kunde hebben om gedrag uit te voeren (denk aan vaardigheden, kennis over de juiste handeling, tijd, stress)
- **Gelegenheid:** de fysieke omgeving moet in orde zijn en toegankelijk zijn
- **Motivatie:** mensen moeten het gedrag willen vertonen (denk aan kennis, gewoonte, attitude, sociale norm, zelfbeeld en emotie, maar ook aan weerstand door aversie of scepsis)

Als je weet welke gedragsbepalers relevant zijn voor jouw situatie, kan je interventiestrategieën kiezen.

Wil je bijvoorbeeld dat jongeren meer tweedehands producten kopen bij je circulaire ambachtscentrum?

- **Capaciteit:** zorg dat jongeren weten dat je tweedehands producten kunt kopen bij je circulaire ambachtscentrum. Gebruik hiervoor de juiste communicatiekanalen die bij jongeren aanspreken.
- **Gelegenheid:** zorg dat er voldoende producten zijn die jongeren willen kopen, dus die passen bij de leeftijdsfase en interesse van jongeren.
- **Motivatie:** stimuleer dat jongeren tweedehands producten willen kopen door in communicatie slim in te zetten op drijfveren die jongeren belangrijk vinden (bijv. duurzaamheid).

Je kan hier meer lezen over dit gedragsmodel en hoe je de gedragsbepalers kan beïnvloeden.

Dit is een uitgave in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. De Startersgids is tot stand gekomen met Rijkswaterstaat, VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten), NVRD, Stichting Repair Café en BKN (Brancheverenigingen Kringloopbedrijven Nederland).

Beeld: John Vane, Johanna Minnaard
Opmaak: Tappan Communicatie